

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jednostranné snížení základní sazby zahraničního stravného

Nejvyšší soud ČR v rozsudku spis. zn. 21 Cdo 4469/2017, ze dne 30. 5. 2018, významném pro zaměstnavatelskou praxi, vyložil, že zaměstnavatel je podle ust. § 170 odst. 2 zákoníku práce oprávněn snížit základní sazbu zahraničního stravného také jednostranně, bez souhlasu zaměstnance; tato sazba však musí být stanovena (určena) ještě před vysláním zaměstnance na pracovní cestu a musí činit nejméně 75% (u členů posádek plavidel vnitrozemské plavby 50%) základní sazby stanovené právním předpisem.

Právní úprava

Podle ust. § 170 odst. 1 zákoníku práce zaměstnanci přísluší při zahraniční pracovní cestě zahraniční stravné v cizí měně ve výši a za podmínek dále stanovených. Podle ust. § 170 odst. 2 zákoníku práce sjedná-li zaměstnavatel nebo určí před vysláním zaměstnance na zahraniční pracovní cestu základní sazbu zahraničního stravného, musí tato základní sazba činit v celých měnových jednotkách, s přihlédnutím k podmínkám zahraniční pracovní cesty a způsobu stravování, nejméně 75 % a u členů posádek plavidel vnitrozemské plavby nejméně 50 % základní sazby zahraničního stravného stanovené pro příslušný stát prováděcím právním předpisem vydaným podle ust. § 189. Jestliže zaměstnavatel nepostupuje podle věty první, určí zaměstnanci zahraniční stravné z výše základní sazby zahraničního stravného stanovené prováděcím právním předpisem vydaným podle ust. § 189. Výši zahraničního stravného určí zaměstnavatel ze základní sazby zahraničního stravného sjednané nebo stanovené pro stát, ve kterém zaměstnanec stráví v kalendářním dni nejvíce času.

Zahraníční stravné je (stejně jako tuzemské stravné) poskytováno jako paušální částka, bez ohledu na zaměstnancem skutečně vynaložené náklady. Základní sazby zahraničního stravného jsou stanoveny prováděcím právním předpisem (vyhláškou), který na základě zmocnění obsaženého v ust. § 189 zákoníku práce vydává v pravidelném termínu od 1. ledna Ministerstvo financí, případně v mimořádném termínu, jakmile se ceny jídel a nealkoholických nápojů ve veřejných stravovacích zařízeních a kurz stanovené cizí měny od poslední úpravy zvýší nebo sníží alespoň o 20 %.[1] Na rozdíl od tuzemského stravného, jehož základní sazby stanovené v § 163 zákoníku práce nelze snížit (zaměstnavatel může aplikovat pouze vyšší sazbu), v případě zahraničního stravného zákoník práce za určitých podmínek snížení jeho základní sazby připouští. Zaměstnavatel může snížit základní sazbu zahraničního stravného dvěma způsoby, a to buď na základě dohody se zaměstnancem, nebo jednostranným určením ve vnitřním předpisu či individuálně při určování podmínek konkrétní pracovní cesty. V prvním případě je snížení základní sazby založeno na souhlasném projevu vůle zaměstnavatele a zaměstnance, zatímco v druhém případě je zaměstnavatel oprávněn na základě svého uvážení snížit základní sazbu i proti vůli zaměstnance (tedy bez jeho souhlasu). Zaměstnavatel však nesmí zahraniční stravné snížit pod zákonné limity a musí je poskytovat alespoň ve výši 75% obecně nebo alespoň ve výši 50% u členů posádek plavidel vnitrozemské plavby základní sazby stanovené právním předpisem. Kromě toho tak musí učinit výhradně před vysláním zaměstnance na pracovní cestu. Snížit základní sazbu nelze v době trvání pracovní cesty ani následně při jejím vyúčtování.

Judikatorní výklad

Dovolací soud proto dospěl k závěru, že zaměstnavatel je podle ust. § 170 odst. 2 zákoníku práce oprávněn snížit základní sazbu zahraničního stravného také jednostranně, bez souhlasu zaměstnance; tato sazba však musí být stanovena (určena) ještě před vysláním zaměstnance na pracovní cestu a musí činit nejméně 75% (u členů posádek plavidel vnitrozemské plavby 50%) základní sazby stanovené právním předpisem.

Řešení sporného případu

V posuzovaném případě žalobce vykonával sjednanou práci řidiče mezinárodní kamionové dopravy převážně na území Německa, pro které byla v letech 2011 až 2014 prováděcími předpisy (vyhláškami č. [350/2010](#) Sb., č. [379/2011](#) Sb., č. [392/2012](#) Sb. a č. [354/2013](#) Sb.) stanovena sazba zahraničního stravného ve výši 45 EUR. Od 1. 1. 2010 žalovaná zaměstnavatelka jednostranně určila ve vnitřním předpisu základní sazbu zahraničního stravného pro řidiče zařazené do příslušné pracovní ve výši 34 EUR a od 1. 10. 2013 ve výši 36 EUR; dohoda o poskytování zahraničního stravného mezi účastníky uzavřena nebyla. Protože žalovanou určená sazba respektovala zákonný limit uvedený v ust. § 170 odst. 2 zákoníku práce (činila alespoň 75% základní sazby stanovené právním předpisem), základní sazba zahraničního stravného byla žalovanou snížena v souladu se zákonem. To, jakým způsobem žalovaná řešila poskytování zahraničního stravného s jinými zaměstnanci (že s nimi uzavřela dohodu), nemá na posouzení věci žádný vliv. Ve prospěch opačného názoru nelze úspěšně namítat ani to, že jakékoli změny obsahu pracovní smlouvy měly být mezi účastníky písemně dohodnuty. Dovolatel přehlíží, že aby tato skutečnost mohla mít na projednávanou věc vliv, musely by být podmínky poskytování zahraničního stravného (včetně jeho výše) obsaženy přímo v písemné pracovní smlouvě uzavřené mezi účastníky; tak tomu ovšem v posuzované věci není, konstatoval Nejvyšší soud a dovolání zaměstnance v předmětné části zamítl.

Adolf Maulwurf

[1] Aktuálně jde o vyhlášku č. [401/2017](#) Sb. Ke změnám, které přinesla v sazbách pro rok 2018, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)